

Finans gündemi

BİR BAKIŞTA "UFRS 9"

1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe girecek olan UFRS 9'un, UMS 39'a göre değer düşüklüğü anlamında nasıl farklar içerdiğini araştırdık.

ÖNLEMLER GELİYOR

Risk Merkezi'nin 1 Ekim 2014'te yayımladığı tebliğ 1 Ocak 2015'te yürürlüğe girdi. Buna göre Risk Merkezi üyeleri de denetime dahil oluyor.

TAHVİL FAİZİNDE KDV OLMAMALI!

Gelir İdaresi'nin Bankalar Birliği'ne vermiş olduğu özelgeyle tahvil faizlerinin KDV'ye tabi tutulması yönündeki yaklaşımın detaylarını inceledik.

BÜYÜK DEĞİŞİM

KPMG'nin her yıl gerçekleştirdiği "Teknolojik Yenilik Anketi", yenilikçi teknolojilere liderlerin bakış açısını ortaya koyarak önemli ipuçları veriyor.

BİR BAKIŞTA "UFRS 9"

UFRS 9 Finansal Araçlar standardının nihai hali Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından 24 Temmuz 2014'te yayımlandı. UFRS 9, 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için yürürlüğe girecek. Peki UFRS 9, UMS 39'a göre değer düşüklüğü anlamında nasıl farklar içeriyor? İşte yanıtlar...

Murat Alsan

Denetim Bölüm Başkanı,
Şirket Ortağı

E: malsan@kpmg.com
T: +90 216 681 90 02
M: +90 533 276 21 69

Cihan Doğrayan

Denetim,
Kıdemli Müdür

E: cdograyan@kpmg.com
T: +90 216 681 90 67
M: +90 533 599 31 24

UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının değiştirilmesi kapsamında başlatılan UFRS 9 Finansal Araçlar projesi, sınıflandırma ve ölçme, değer düşüklüğü ve riskten korunma muhasebesi kavramlarının ayrı ayrı bölümler halinde tamamlanarak bir araya getirilmesiyle tamamlanmış bulunuyor. UFRS 9 Finansal Araçlar standardının nihai hali, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından 24 Temmuz 2014 tarihinde yayımlandı. UFRS 9, 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için yürürlüğe girecek ve bu standardın erken uygulanmasına izin verilecek.

UMSK tarafından başlatılan bu projeye birlikte finansal araçlara ilişkin finansal raporlamanın ilke bazlı ve daha az karmaşık bir hale getirilmesi hedefleniyor. Finansal varlıkların raporlanmasıyla ilgili prensiplerin oluşturularak, finansal tablo okuyucularının işletmelerin gelecekteki nakit akımları hakkındaki belirsizlikleri, zamanlamaları ve tutarları konusunda kendi değerlendirmeleri için ilgili ve faydalı bilgilerin sağlanması amaçlanıyor.

DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

2008 yılında yaşanan küresel finans krizi, finansal varlıkların üzerindeki değer düşüklüğünün muhasebeleştirilmesi konusunu, önemli bir gündem maddesi haline getirdi. Projenin en önemli parçası olarak bir finansal varlığa ilişkin değer düşüklüğünün ne zaman muhasebeleştirileceği ve nasıl ölçüleceğine ilişkin kurallar yeniden oluşturulmuş durumda.

UMS 39'un kullandığı gerçekleşen zarar modelinin kredi riskinden kaynaklanan zararların muhasebeleştirilmesinde gecikmelere yol açması, küresel finans krizinde en çok endişeye sebep olan konulardan biriydi. Gerçekleşen zarar modeli, kredilerin temerrüde düşmesi gibi durumlar ortaya çıkana kadar beklenen zararların muhasebeleştirilmesine izin vermediği için eleştiriliyordu. Bu modele göre, birçok kredinin aynı anda kötüye gitmesi durumunda, örneğin kriz dönemlerinde, finansal tablolara bir anda yansıyan olumsuz etki önemli boyutlara ulaşabiliyor. Bu nedenle standart hakkında yorum yapan kurumlar, değer düşüklüğü ölçme yönteminin bu tür "mevsimsel" etkilerden arındırılması gerektiğinin altını çiziyordu.

Bahsedilen etkiler nedeniyle UMSK tarafından yayınlanan nihai standartta, UMS 39'da var olan "gerçekleşen zarar modelini" "beklenen zarar modeli" ile değiştirdiği görülüyor.

YENİ MODEL

Beklenen zarar modeli, kredinin ilk muhasebeleştirilmesi sonrasında karşılığın oluşturulmasını dolayısıyla daha birinci günde geleceğe yönelik 12 aylık beklenen kredi zararlarının muhasebeleştirilmesini bekliyor. İkinci aşamada, alacağa ilişkin kredi riskinin önemli oranda artması ve kredi kalitesinin artık düşük kredi riski grubuna girmemesi durumunda alacağın ömrü boyunca beklenen kredi zararı tahmin edilip muhasebeleştirilmesi gerekiyor.

Yeni karşılık modelinin uygulanmasındaki temel noktalar şöyle gibi sıralanabilir:

- 12 aylık beklenen kredi, değer düşüşlerinin tahmin edilmesi,
- Kredinin ömrü boyunca oluşacak değer düşüşlerinin tahmin edilmesi,
- Kredi riskinde meydana gelen önemli değişikliklerin takip edilmesi (Kredi riski yönetimi).

“ÖNEMLİ DERECE” Kredi riskinde meydana gelebilecek önemli derece artışlar için ‘önemli derece’ kavramı UFRS 9’da tanımlanmamış. Bu nedenle kredi riskinden meydana gelebilecek önemli derecede değişikliklerin değerlendirilmesi, standardın en önemli tahmin unsuru olarak ortaya çıkıyor. İşletmelerin kredi riski için önemli değişiklik kavramını kendilerinin belirlemesi gerekiyor.

KREDİ ZARARLARI UFRS 9’da alacağın ömrü boyunca beklenen kredi zararlarının muhasebeleştirilmesi için 30 gün varsayımı bulunuyor. 30 gün ve üzeri geciken krediler ömrü boyunca beklenen kredi zararının muhasebeleşmesini gerektirir (30 gün gecikme gününü beklemeden kredi riskinin kötüleştiğinin göstergeleri varsa onlar dikkate alınmalıdır). 30 gün gecikmesi olmasına rağmen kredi riskinde kötüleşme olmadığının savunulabilmesi için mantıklı ve destekleyici bilgilerin sunulması gerekiyor.

YÜKÜMLÜLÜKLERİ YERİNE GETİREMEME UFRS 9.B5.5.37’ye göre yükümlülüğü yerine getirememe ‘default’ olayı, her işletme tarafından kendine özgü olarak içsel kredi derecelendirme sistemine göre belirlenmeli. UFRS 9’a göre default olayı, maksimum 90 gün gecikme için belirlenmelidir. 90 gün üzerinde belirleme için destekleyici varsayımlar ortaya konmalıdır.

UYGULAMADAKİ ZORLUKLAR

Nihai standart, uygulama anlamında birçok zorluğu da beraberinde getiriyor. Birçok kurum, özellikle de bankalar gibi kredi veren kuruluşlar için bu yeni yöntem bilgi sistemlerinden önemli talepleri de beraberinde getirecek.

Yeni standart, özellikle 2008 yılında yaşanan küresel finans krizinde, finansal varlıkların gerçekleşen zarar modeline göre değerlendirilmesinde gözlemlenen birta-

kim zayıflıklara çözüm getirme amacını taşıyor. Bu yeni değerlendirme ölçütlerinin finansal tablo hazırlayıcıları için oldukça karmaşık, maliyetli ve güç olacağından hareketle beklenen zarar modelinde kullanılacak girdilerin dayanacakları objektif, doğrulanabilir veya destek olacak esasların da birlikte sunulması, şüphesiz finansal tablo hazırlayıcıları, iç ve dış denetçilerle düzenleyici kurumlar açısından uygulama güçlüklerini azaltacaktır ●

DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ AÇISINDAN UFRS 9 – UMS 39 KARŞILAŞTIRMASI

UMS 39

- Her raporlama dönemi sonunda, krediler için değer düşüklüğüne uğradığına dair tarafsız göstergeler bulunup bulunmadığı değerlendirilir. Kredilerin değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin tarafsız bir göstergenin bulunması durumunda, ilgili zararın tutarı, gelecekteki tahmini nakit akışlarının, kredinin orijinal faiz oranı üzerinden iskonto edilerek hesaplanan bugünkü değeriyle defter değeri arasındaki fark olarak ölçülür. Bu hesaplama yapılırken her bir kredi bireysel olarak değerlendirilmelidir.
- Önceki yıllarda gider yazılan fakat cari dönemde iptal edilen özel karşılıklar nedeniyle elde edilen gelirler, cari yıla ait karşılık giderleri hesabında net gösterilmek suretiyle muhasebeleştiriliyor.
- Teminatın nakde çevrilmesinin muhtemel olup olmamasından bağımsız olarak nakde çevirme, eksi teminatı edinme ve satma maliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarını yansıtır. Kredi ve alacakları için yukarıda anlatılan değer düşüklüğü hesaplamalarında teminatlardan kaynaklanan bu nakit akışları da dahil ediliyor.
- Donuk alacaklardan elde edilen faiz gelirlerine, gelecekteki nakit akışlarının ilgili değer düşüklüğü zararının ölçülmesi amacıyla iskonto edilmelerinde kullanılan faiz oranı kullanılmak suretiyle muhasebeleştirilmesine izin veriliyor.
- UFRS’de ise kredi ve alacaklar için yönetmelikte belirtilen yönergelerle hesaplanan bir genel karşılık bulunmuyor. UFRS’ye göre banka, öncelikle değer düşüklüğüne ilişkin tarafsız göstergenin bireysel olarak önemli olan kredi ve alacakları için bireysel bir şekilde, bireysel olarak önemli olmayan kredi ve alacaklar için ise bireysel veya toplu bir şekilde bulunup bulunmadığını değerlendirir. İki yöntem sıklıkla kullanılıyor. Bu yöntemlerden ilki, tarihsel istatistik (Historic loss rate), ikincisi ise yaşlandırma (aging) metodudur.

UFRS 9

- UMSK tarafından yayınlanan nihai standartta UMS 39’da var olan “gerçekleşen zarar modelini” “beklenen zarar modeli” ile değiştirdiği görülüyor. Beklenen zarar modeli, kredinin ilk muhasebeleştirilmesi sonrasında karşılığın oluşturulmasını dolayısıyla daha birinci günde geleceğe yönelik 12 aylık beklenen kredi zararlarının muhasebeleştirilmesini bekliyor. İkinci aşamada, alacağına ilişkin kredi riskinin önemli oranda artması ve kredi kalitesinin artık düşük kredi riski grubuna girmemesi durumunda alacağın ömrü boyunca beklenen kredi zararı tahmin edilip muhasebeleştirilmesi gerekiyor.
- Önceki yıllarda gider yazılan fakat cari dönemde iptal edilen özel karşılıklar nedeniyle elde edilen gelirler, cari yıla ait karşılık giderleri hesabında net gösterilmek suretiyle muhasebeleştiriliyor.
- Teminatın nakde çevrilmesinin muhtemel olup olmamasından bağımsız olarak, nakde çevirme eksi teminatı edinme ve satma maliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarını yansıtır. Kredi ve alacakları için yukarıda anlatılan beklenen değer düşüklüğü hesaplamalarında teminatlardan kaynaklanan bu nakit akışları da dahil ediliyor (Beklenen kredi zararları hesabında default olayının gerçekleşmesi halinde kaybin ne kadar olacağına hesabı yapılırken teminatların nakde çevrilmesi dikkate alınmalı).
- Alacağın ömrü boyunca beklenen kredi zararı, ayrılan krediler için net bakiye üzerinden faiz reeskontu hesaplanmasına izin veriliyor. 12 aylık beklenen kredi zararı ayrılan krediler için ise brüt tutar üzerinden faiz reeskontu hesaplanabilir.
- UFRS 9’da beklenen kredi zararlarının bireysel ya da kolektif hesaplanmasına ilişkin herhangi bir yönerge bulunmuyor. Fakat işletmeler bireysel olarak beklenen kredi zararlarının ölçülmesinin zor ve pratik olmadığı durumlar için kredi riski değerlendirmesini portföyler için kullanarak kolektif hesaplama yapabilir. (UFRS 9.B5.5.4)

RİSK MERKEZİ ÜYELERİ DE DENETİME DAHİL OLUYOR ÖNLEMLER GELİYOR

Risk Merkezi'nin 1 Ekim 2014'te yayımladığı tebliğ 1 Ocak 2015'te yürürlüğe girdi. Tebliğe göre üye firmaların Risk Merkezi tarafından iletilen ve saklanan bilgilerin doğruluğunun, güvenliğinin ve güncelliğinin sağlanmasına yönelik bazı kontrol hedefleri çerçevesinde önlemler alması bekleniyor. Kontrol hedefleri ise 8 ana başlıkta toplanıyor. Söz konusu kontrol hedefleri doğrultusunda üye finansal kuruluşlar, Risk Merkezi'ne iletilen ve alınan verilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve tamlığını güvence altına almış olacak.

Sinem Cantürk

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi
Bölüm Başkanı, Finansal
Hizmetler Sektör Lideri,
Şirket Ortağı

E: scanturk@kpmg.com
T: +90 216 681 90 37
M: +90 533 294 36 08

Risk Merkezi tarafından 1 Ekim 2014 tarihinde 51128 sayılı yazıyla tüm üyelere "Risk Merkezi Tarafından İletilen ve Saklanan Bilgilerin Doğruluğunun, Güvenliğinin ve Güncelliğinin Sağlanmasına Yönelik Üyeler Tarafından Alınması Gereken Önlemler ile Üyeler Tarafından Alınacak Önlemlerin Denetlenmesinde Kullanılacak Kontrol Hedefleri" tebliğ edildi. 1 Ocak 2015 tarihi, BDDK düzenlemesinin Risk Merkezi için yürürlüğe girdiği tarih olarak Risk Merkezi tarafından bildirildi. Bu sebeple bu tarih, üyeler için de düzenleme ile uyumlu olunmasını gerektiren bir tarih olarak gözüküyor.

Tebliğ uyarınca Risk Merkezi üyelerinin, Risk Merkezi tarafından iletilen ve saklanan bilgilerin doğruluğunun, güvenliğinin ve güncelliğinin sağlanmasına yönelik bazı kontrol hedefleri çerçevesinde önlemler alması bekleniyor. Bilindiği gibi, banka ve iştirakleri gibi bazı üyeler halihazırda BDDK düzenlemeleri sebebiyle bilgi sistemleri ve süreç denetimlerine tabi. Bu noktada mevcutta denetlenen süreçler ve sistemlerle Risk Merkezi süreçleri ve sistem altyapısıyla ortak alanların denetimi, ilgili bağımsız denetim kuruluşu ve üye tarafından birlikte koordine edilecek. Bağımsız denetim şirketinin bu çerçevede, her yıl ilgili üyede denetim yapması ve yapılan denetim sonucunda bir rapor hazırlaması bekleniyor. Henüz rapor formatı belli olmamakla birlikte, raporun uluslararası standartlarda geçerli olacak bir rapor türünde olacağı öngörülüyor. 2015 yılı içerisinde denetim faaliyetlerinin başlatılmasına ilişkin kararın alınabileceği öngörülüyor. Denetim çalışmalarının da BDDK tarafından bankalarda bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri denetimi yapmak üzere yetkilendirilmiş şirketler tarafından yapılması gerekiyor.

KONTROL HEDEFLERİ

Üyeler tarafından alınacak önlemlerin denetlenmesinde kullanılacak kontrol hedefleri 8 ana başlıkta toplanıyor. Söz konusu kontrol hedefleri doğrultusunda Risk Merkezi denetimi sonucunda üye finansal kuruluşlar, Risk Merkezi'ne iletilen ve alınan verilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve tamlığını güvence altına almış olacaklar. İletilen ve alınan verilerin kapsamı ise "Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi Genelgesi", "İçsel Derecelendirme Bildirim Genelgesi" ve "KDK ve Derecelendirme Notları Bildirim ve Derecelendirme Notları Paylaşım Genelgesi" kapsamında üyelerden toplanan ve paylaşılan veriler olarak belirlenmiş olarak belirtiliyor.

Denetim faaliyetlerine konu olan kurallar çerçevesine ilişkin gereklilikler, yalnızca Risk Merkezi için geçerli olacak.

VERİ AKIŞ ŞEMASI

Üye denetim çerçevesine ait maddeler kapsamında bulunan veri iletim-alımına ilişkin önlemler kapsamında üyelerin, öncelikle veri akış şemaları oluşturması bekleniyor. Söz konusu şemanın talep edilmesinin amacı, Risk Merkezi'ne iletilen verilerin hangi sistemlerden alınan verilerle ne şekilde oluşturulduğunun takip edilebilir bir biçimde net olarak ortaya konulabilmesi. Bu sebeple Risk Merkezi'ne iletilen bir veri, hangi sistemin, hangi modülden alındı, hangi tablo/alanlarda saklanıyor, kullanım ve veri oluşturma sırasında sistemler arasında nasıl ve ne

şekilde aktarıyor gibi detayların hepsini gösterebilecek şekilde ortaya konulması amaçlanıyor.

Birden fazla sistemin olduğu üye kuruluşlarda söz konusu şemanın amacı, daha net ortaya çıkıyor. Bu sebeple üye içinde sorumluluklar birden fazla tarafta bulunuyorsa, bu şemaların hem üye kuruluş için hem denetimler için büyük kolaylık yaratacağı öngörülüyor.

Veri iletim ve alımı kapsamında üyelerin sistemlerinde uyguladığı kontrollerin seçimi, tasarımı ve işletim etkinliği üyelerin kararına bırakılıyor. Ancak denetim açısından söz konusu kontrollerin, verilerin doğru hazırlanmasına, tutarlı olmasına, eksiksiz şekilde işlenmesine yönelik makul güvence vereceği düşünülüyor. Ayrıca hataların ve eksikliklerin zamanında tespit edilebilmesine imkân sağlaması ve yapılan kontrollerin geçmişe dönük takip edilebilmesini sağlayacak şekilde çalışıyor olması bekleniyor.

Buna ek olarak işletilen kontrollerin, manuel veya otomatik olmasına bağlı olarak üyelerin saklayacağı

verilerin sürekliliği de değişiklik gösteriyor. Kontrolün otomatik olması durumunda böyle bir zorunluluk bulunmuyor. Ancak kontrolün manuel olması durumunda üye kuruluş söz konusu verileri bünyesinde iki yıl süreyle saklamak zorunda.

GÜVENLİK YAKLAŞIMI

Risk Merkezi üye kuruluşları bünyesinde bulundurduğu kontroller haricinde çalışanlarına, kritik verileri bünyesinde bulundurduğu için personeli için farkındalık çalışmaları yapması gerekiyor. Ayrıca verinin başka bir taraf/kurum ile paylaşılması halinde söz konusu kuruluşların da güvenlik taahhünamesi imzalaması, kuruluşların verinin korunması adına da gerekli önlemleri alması bekleniyor. Üçüncü taraf çalışanları için de üye kendi personeline ne şekilde kural ve kontroller uyguluyorsa aynı kontrollerin uygulanması bekleniyor.

Risk Merkezi bilgilerinin saklanması ve veri mahremiyetine ilişkin üye kuruluşlar bünyelerinde Risk Merkezi'nin üyelerle paylaşmış olduğu bilgi güvenliği politikasını kendilerine rehber edinerek bilgi güvenliği politikası ve prosedürlerini hazırlamaları; veri mahremiyetinin sağlanmasına ilişkin üye kuruluşlarda bulunan ve Risk Merkezi verisine erişen tüm kullanıcıların taahhütname imzalamaları gerekiyor.

NELER YAPILMALI?

Üye bünyesinde tutulan veriler üzerinde yapılacak işlemler ve verinin türetilerek kullanılması durumlarında, üye kuruluştaki güvenlik kontrol ortamının sağlanması bekleniyor. Ek olarak veriler üzerinde yapılacak değişikliklere ilişkin denetim izi mekanizmasının sağlanması gerekiyor. Üye kuruluşlar, finansal verilere ilişkin denetim izlerini sistem üzerinde nasıl yönetiyorsa Risk Merkezi verilerinin de aynı şekilde yönetilmesi, yani söz konusu denetim izlerinin her katmanda (veritabanı, uygulama) ayırt etmeksizin tutulması bekleniyor.

KPMG olarak, uzmanlarımızın hizmet yaklaşımı doğrultusunda, finansal kuruluşun yükümlü olduğu tebliğe ilişkin gereklerin yerine getirilmesi doğrultusunda bilgi ve belgelerle ilgili gerekli kontrollerin yapılması, kuruluşun tebliğ ile uyumluluğunun analiz edilmesi ve uyumun sağlanması adına yol haritası oluşturulmasını önermekteyiz ●

DENETİME KONU OLACAK 8 BAŞLIK

01

Veri iletimi - Alımı Esnasında Dikkate Alınması Gereken Önlemler

02

Üye Personelinin Farkındalığının Oluşturulması

03

Risk Merkezi Bilgilerinin İşlendiği ve Saklandığı Sistemlere Erişkin Kontrollerinin Düzenlenmesi

04

Risk Merkezi Bilgilerinin İşlendiği ve Saklandığı Sistemlerin Güvenliğinin Sağlanması

05

Risk Merkezi Bilgilerinin İşlendiği ve Saklandığı Sistemler Üzerinde Etkin Değişiklik Yönetiminin Gerçekleştirilmesi

06

Risk Merkezi Bilgilerinin İşlendiği ve Saklandığı Sistemler Üzerinde Denetim İzlerinin Alınması

07

Risk Merkezi Bilgilerinin İşlendiği ve Saklandığı Sistemler Üzerinde Otomatik İşlerin Takibi

08

Risk Merkezi Bilgilerinin İşlendiği ve Saklandığı Sistemlerin Sürekliliğinin Sağlanması

TAHVİL FAİZİNDE KDV OLMAMALI!

Banka ve sigorta şirketi değilseniz tahvil faizi KDV'ye tabi! Ya forward, varant ve repo faizi? Bu yazımızda, son dönemin sıcak konusu olan Gelir İdaresi'nin (GİB) Bankalar Birliği'ne vermiş olduğu bir özelge ile tahvil faizlerinin KDV'ye tabi tutulması yönündeki yaklaşımının geldiği noktayı değerlendiriyoruz. İşte detaylar....

Hakan Güzeloğlu

Vergi, Şirket Ortağı

E: hguzeloglu@kpmg.com

T: +90 216 681 91 69

M: +90 530 387 61 53

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinde Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu hüküm altına alınıyor.

Aynı kanunun 4. maddesinde hizmetin tanımı teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemler olarak tanımlanıyor. Katma Değer Vergisi Kanunu'ndaki madde hükümlerine göre KDV'nin uygulama alanının çok geniş olduğu görülüyor.

Öte yandan Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17/4-e bendine göre banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren işlemler KDV'den müstesna edilmiş durumda.

Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesinin 2. fıkrasında ise bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ve mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı kanunun 28'inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan banker tanımındaki "devamlı olarak yapanlar" ibaresi 6009 sayılı kanunla "esas iştigal konusu olarak yapanlar" şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklikte, banker sayılmak için aranan devamlılık koşulu söz konusu işlemlerin esas iştigal konusu olarak yapılması şeklinde yeniden belirlenmiştir.

87 No'lu Gider Vergileri Kanunu Genel Tebliği'nde 6802 sayılı kanunun 28'inci maddesinin ikinci fıkrasında be-

lirtilen işlemleri "esas iştigal konusu" olarak yapanların BSMV'ye tabi olacağı, bunlar dışındakilerin aynı fıkrada belirtilen işlemlerinin ise "esas iştigal konusu" olmadığından KDV'ye tabi olacağı ifade edilmiştir.

İLK ÖZELGE GELİYOR

Gelir İdaresi tarafından 2011 yılı sonunda verilen bir özalgede, banka veya finans kurumu olmayan bir şirket tarafından özel sektör tahvili satın alınmak suretiyle elde edilen faiz gelirinin BSMV kapsamına girmemesi sebebiyle KDV'ye tabi tutulması gerektiği görüşü ilk adımdı. GİB bu konudaki yaklaşımını düzeltereği beklentisini yaratsa da bu gerçekleşmedi.

GİB'in bu konudaki görüşünün dayanakları;

- Kişinin satın almış olduğu tahvilden faiz geliri elde etmesi,
- Kişinin karşı kurumu fonlayarak bu kuruma bir finans hizmeti vermesi,
- Kişinin esas iştigal konusunun da para alıp vermek olmaması sebebiyle KDV'nin konusuna gireceği şeklindeydi.

En son Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Bankalar Birliği'ne hitaben verdiği 10.02.2015 tarih, 11151 sayılı özalgesinde ise konunun alevlendiği söylenebilir. Söz konusu özalgede tahvili alan ve faiz/kupon ödemesi yapılan tüzel kişi açısından;

"Şirketlerce yurtdışından tahvil ihraç edilmesi durumunda, yurtdışında mukim diğer kişi ve kurumlar (Banka ve sigorta şirketleri hariç) tarafından elde edilen faiz/kupon gelirleri ise BSMV'nin konusuna girmediğinden finansman temin hizmeti olarak değerlendirilir ve KDV'ye tabi olur. Faiz/kupon ödemeleri nedeniyle hesaplanan KDV, tahvil ihraç eden şirket tarafından sorumlu sıfatıyla beyan edilir" ifadesine yer verilmiştir.

Esasen GİB'in bu yaklaşımının yeni olduğu söylene-
mez. Konuya benzer şekilde son yıllarda verilen çeşitli
görüşlere de bakacak olursak konunun adım adım bu
noktaya geldiği görülüyor.

1 Aracı kuruluş varantlarına ilişkin işlemlerin BSMV ve
KDV karşısındaki durumu hakkında 24.05.2012 tarihli
özelge;

"... Bu hükümlere göre;

... Aracı kuruluş varantlarının borsada alım-satımının
BSMV mükellefiyeti bulunmayanlar tarafından yapılması
halinde, bu işlemler genel hükümler çerçevesinde KDV'ye
tabi tutulacaktır."

2 Banka ve finans şirketi olmayan grup şirketleri ara-
sında yapılan forward işleminin KDV yükümlülüğüne
ilişkin verilen 24.05.2014 tarihli özelgede ise

"... Buna göre; grup firmaları arasında düzenlenen her
bir sözleşme süresi sonundaki cari kur ile sözleşmede
belirlenen kur arasındaki fark, lehine fark ortaya çıkan
firmanın verdiği hizmet sonucu ortaya çıktığından bu fark
üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir.

Sözleşme sonunda oluşacak kur farkı Türkiye'deki
firma lehine oluşursa, firma tarafından düzenlenen fa-
turada KDV hesaplanarak 1 no'lu KDV beyannamesinde
mükellef sıfatıyla beyan edilecektir. Yurtdışındaki firma
lehine kur farkı oluşması halinde, Türkiye'de mukim firma
kur farkı bedeli üzerinden hesaplanan KDV'yi 2 no'lu
KDV beyannamesi ile sorumlu sıfatıyla beyan ederek
ödeyecektir." ifadeleri gözümüze çarpıyor.

Özetle GİB şunu söylüyor: Yurtdışı bankacılık işlemleri-
nin mahiyet itibarıyla BSMV'ye tabi olan yurtiçi bankacılık
işlemlerinden farksız olması sebebiyle tahvil ihracında
tahvil faizini, banka ve sigorta şirketi elde ediyorsa KDV'ye
tabi olmayacak. Eğer faizi elde eden diğer kurumlardan

biri ise (Banka ve sigorta şirketi hariç) işlemin genel hü-
kümler çerçevesinde KDV'nin konusuna girecek. Burada
iki soru öne çıkıyor:

1 Tahvili ihraç eden banka veya sigorta şirketi ancak faiz
gelirini elde eden diğer kurumlardan biri ise (Banka ve
sigorta şirketi hariç) faiz geliri elde eden kurum niteliğine
göre mi KDV hesaplanacağı merak konusu.

2 Tahvili ihraç eden veya tahvili alan (faiz/kupon ödemesi
yapılan) tüzel kişi diğer finans kurumları (Leasing
şirketi, finansman şirketi) ise KDV olacak mı?

Banka ve sigorta şirketi bazen de finans kurumu diye-
rek de bir belirsizlik yaratıp aynı finansal yatırım aracına
işlemi gerçekleştiren kuruma göre farklı bir vergilendirmeyi
öngörmek doğru olmayacaktır. Bu nedenle yukarıdaki
sorular doğrultusunda özelgenin gözden geçirilerek tekrar
değerlendirilmesi uygun olacaktır ●

KPMG ÖZELGEYE NEDEN KATILMIYOR?

Özelgenin ana fikri itibarıyla özel sektör tahvilleriyle banka ve sigorta şirketlerinin
çıkardıkları borçlanma senetlerine farklı bir vergilendirmeyi öngörmesi (Tahvil teslimi nasıl
faiz ödemesi ile ayrıştırılmıyor ise özel sektör tahvilinin de KDV'ye tabi, banka sigorta
şirketlerinin çıkardıkları KDV'ye tabi değil gibi bir ayırım yapılması yanlış bir değerlendirmedir).

Bu görüş dahilinde tezgah üstü piyasalarda banka ve finans kurumu aracılığı olsa dahi
yapılan repo işlemleri, forward işlemleri, varant teslimlerinin de KDV'nin konusuna girecek
olması ve bu yüzden faiz ödeyenlerin faiz geliri elde edenler adına sorumlu sıfatıyla KDV
beyannamesi vermesi gerekeceğinin düşünülmesi sonucunu doğuruyor. Bu, çoğunlukla
yanlış ve karmaşa yaratacak bir uygulamaya sebebiyet verecektir. Tüm bu sebeplerden
Vergi İdaresi'nin özelgelerdeki görüşüne katılmamakla birlikte Bankalar Birliği nezdine
taşınan bu konunun GİB tarafından tekrar değerlendirilmekte olduğunu biliyor ve sağduyu ile
doğru yolun bulunacağını umut ediyoruz.

YENİ TEKNOLOJİLER İŞ DÜNYASINI DERİNDEN ETKİLEYECEK BÜYÜK DEĞİŞİM

Bulut bilişim, mobil ve sosyal teknolojilerin küreselleşmesi ve bütünleşmesi, hızlı bir şekilde başka yeni teknolojilerin gelişmesini de teşvik ediyor. Nesnelerin interneti (IoT), 3D baskı, veri analitiği, yapay zeka gelişen teknolojiler arasında yer alıyor. KPMG'nin her yıl gerçekleştirdiği "Teknolojik Yenilik Anketi", işte bu yenilikçi teknolojilere liderlerin bakış açısını ortaya koyuyor. Çarpıcı bulguları ortaya çıkaran ankete göre, Uzakdoğu teknolojik yeniliklere öncülük edecek. Hatta Çin, Silikon Vadisi'nin yerini bile alabilir.

Sinem Cantürk

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi
Bölüm Başkanı, Finansal
Hizmetler Sektör Lideri,
Şirket Ortağı

E: scanturk@kpmg.com
T: +90 216 681 90 37
M: +90 533 294 36 08

Şangay, Tokyo, New York ve Seul' de ortaya çıkan teknoloji merkezleri, yeni birçok teknolojik atılımın doğmasını teşvik ediyor. Teknolojik yeniliklerin her zamankinden daha derin, karmaşık ve geniş alana yayılmasıyla yöneticilerinin de yeni iş modelleri üzerinde değişimi ve sağlanacak faydaların tespit edilmesini her zamankinden çok benimsemesi gerekiyor.

KPMG uzmanlarının hazırladığı bu yılki, "Teknolojik Yenilik Anketi" ne yeni kurulan şirketlerden büyük şirketlere, melek yatırımcılardan risk sermayedarlarına kadar teknoloji lideri 768 kişi katıldı. Anket içerisinde üst düzey yöneticilerin verdiği cevaplarla yönetim kurullarının bakış açısı büyük oranda yansıtılıyor. Ankette verilen cevapların üçte ikisi, üst düzey yöneticilerin cevaplarından oluşuyor. Yeni şirketler ve girişimcilerin verdiği cevapların oranı ise yüzde 10 ve yüzde 6 olarak sıralanıyor.

VAZGEÇİLMEZLER LİSTESİ

Tüketiciler için geliştirilen yeni teknolojiler gitgide daha karmaşık bir hal almaya başlıyor söz konusu teknolojiler içerisinde 3D baskı, biyoteknoloji/sağlık sektöründe yer alan BT uygulamaları, veri analitiği gibi teknolojiler yer alıyor. Müşteri pazarları için olmazsa olmaz kategorisinde yer alacak teknolojiler sıralamasında mobil teknolojiler, bu yılki sonuçlara göre küresel olarak yüzde 32'den yüzde 9'a gerilemiş durumda. Sadece Japonya özelinde ilgili sonuçlara baktığımızda ise sonuç yüzde 3'e kadar geri geliyor. Sonucun böyle olmasının sebebi ise Uzakdoğu'da ve küresel olarak hayatın her alanında mobil teknoloji tüketicilerin hayatına yerleşmiş durumda ve bir sonraki vazgeçilmez teknoloji safhasından çıkmış durumda. Küresel olarak ise bir sonraki en üst sırada yer alan vazgeçilemeyecek teknoloji olarak bulut bilişim göze çarpıyor, Çin'de bu oran yüzde 19'lara çıkarken tüm dünyada da ankete katılanların yüzde 14'ü bu şekilde düşünüyor. Diğer yandan bazı teknoloji tipleri için ise ülkelere göre çok farklı ayrımlar göze çarpıyor. Yapay zekâ teknolojisini Japonya için büyük önem arz ederken diğer ülkelerde ise söz konusu teknoloji genelde ankete katılanların son tercihi olarak gözüküyor. Geçmiş yıldan farklı olarak bu sene listeye katılan ileride vazgeçilemeyecek teknolojiler

arasında ise dijital para birimleri, otomotiv teknolojileri, giyilebilir teknolojilerin bulunması dikkat çekiyor.

ZORLAYICI ETKEN

Söz konusu teknolojilerin şirketlere gelişmiş verimliliği sağlaması, düşük maliyetlere yol açması ve teknolojik yenilikleri çok daha hızlı şekilde geliştirme imkânı vermesi şartı değil. Ancak teknolojilerin geliştirilmesinden sonraki süreçte, müşterilere yaygınlaştırılması hususunda güvenlik sorunu en büyük zorlayıcı etken olarak beliriyor. Güvenlik haricinde risk yönetimi ve teknolojinin karmaşıklığı da diğer zorlayıcı etkenler olarak göze çarpıyor.

Teknoloji tipine göre ise şirketlere sağlanan faydalar değişiklik gösteriyor. Örneğin bulut bilişimde maliyetlerin azalması en önemli etkenler arasında yer alırken, veri analitiğinde artan müşteri sadakati önem kazanıyor. Benzer şekilde bulut bilişimde güvenlik en büyük sorunken veri analitiğinde en büyük sorun, teknolojik karmaşıklık olarak belirleniyor. Sonuçlar bölgede yaşayan nüfusa ve söz konusu bölgelerde önemsenen teknolojilere bağlı olarak da değişiyor. Uzakdoğu'da en çok önemsenen tek-

nolojiler olan robot teknolojisi ve yapay zekâ teknolojileri beraberinde teknolojik karmaşıklığı en büyük engel olarak getirirken teknoloji gelişiminin Uzakdoğu'ya nazaran geri olmasından dolayı EMEA bölgesinde müşterilerin teknolojiye adaptasyonu önem kazanıyor.

BIKKINLIK BAŞLADI

Küresel olarak mevzuat düzenlemeleri, yüzde 34 gibi bir oranla teknolojik gelişimin önünde bulunan en büyük engel olarak göze çarpıyor. Bunu müşterilerin teknolojik yorgunluğu takip ediyor. Hatta Japonya'da bu oran yüzde 44 olarak dikkat çekiyor. Müşterilerin teknolojik yorgunluğuna da bir parantez açarsak... Bu tanımlı aslında onlarca teknolojik cihaz, uygulama ve sistemle çevrili olmasından dolayı müşterilerin yeni teknolojilere gösterdiği bıkkınlık olarak tanımlayabiliriz. Bunun yanında söz konusu etken, bu yıl ilk defa anket sonuçları içerisinde kendine yer buluyor.

Bazı teknolojiler ise finansal sektörde büyük değişikliklere sebep olabilir. Bu teknolojilerin başında ise dijital para birimleri (bitcoin, blockchain) geliyor. Uzakdoğu'da gittikçe yaygınlaşmaya başlayan dijital para birimlerinin güvenlikle ilgili sorunları giderildiğinde bankacılık ve ödeme sektörlerinin büyük oranda etkilenebileceği öngörülüyor.

Şimdilerde yeni yeni yaygınlaşmaya başlayan teknolojilerden ve kullanıcıların hayatını kolaylaştıran teknolojiler arasında nesnelerin interneti (IoT) ve makineler arası iletişim (M2M) teknolojileri yer alıyor. Söz konusu teknolojiler, kullanıcılar için faydalı olduğu kadar şirketler için de iş verimliliğini ve kârlılığını artırıyor. Teknolojilerden faydalanan kullanıcılar için de aynı şekilde birbirine bağlantılı teknolojiler aracılığıyla verimlilik, anlık olarak bilgiye ulaşılabilir ve kişisel verimliliğin artması sağlanıyor.

ÖNCÜLER DOĞUDAN

Teknolojik yeniliklere öncülük eden pazarlarda ise Uzakdoğu (Japonya, Çin ve Hindistan) başı çekiyor. Katılımcıların üçte biri, Amerika'nın teknolojik yeniliklerde halen lider olduğunun altını çiziyor. Ancak geçtiğimiz yılın sonuçlarını incelediğimizde Amerika ve diğer pazarlar arasındaki fark git gide kapanıyor. Gelecek 4 yıl içinde

teknolojik merkezin Silikon Vadisi'nden Çin'e kayması büyük olasılık gibi gözüküyor. Japon teknoloji liderleri yüzde 91 gibi çok yüksek bir oranda bu soruya cevap verirken Amerikalı katılımcılar ise teknolojik merkezin uzun bir süre daha Silikon Vadisi'nde kalacağına hem fikir olarak cevap vermiş durumda.

Teknolojik yeniliklerin ortaya çıkabilmesi için ise yetenekli çalışanların bulunabilmesi, müşteri adaptasyonunun kolay biçimde sağlanması ve teknolojik altyapıya ulaşım imkânının olması önem kazanıyor. Amerika aldığı göç sayesinde yetenekli çalışanların istihdam edilmesi konusunda avantaja sahipken Uzakdoğu ülkelerinde, özellikle Çin'de müşteri adaptasyonunun kolaylıkla sağlanabilmesi öne çıkıyor. Ayrıca Çin, teknoloji taklit etmekten teknoloji üretimine ve inovasyonuna geçiş safhasında bulunuyor. Hükümetin de teşvikleriyle teknoloji üretiminde sonraki yıllarda yenilik konusunda diğer ülkelere göre bir adım önde gözüküyor.

Doğal olarak teknolojik atılımların yapılması için de buna uygun şirket kültürünün oturmuş olması gerekiyor. Çalışanlara sağlanan maaş artışı, prim gibi finansal teşvikler şirketler tarafından en önemli motivasyon kaynağı olarak görülürken kariyer imkanları ve çalışanlara kişisel zaman yaratılması bunu takip ediyor. Teknolojik değişimlere ayak uyduramayan ve iş modellerini buna göre oluşturamayan ve takip etmeyen şirketler ise geride kalıyor. S&P 500 sıralamasında 10 yıl önce listede yer alan şirketlerin yüzde 37'sinin artık bu listede yer almaması, buna en büyük örnek olarak dikkat çekiyor ●

TEKNOLOJİK REKABET ARTACAK

YÜKSELİŞ SÜRECEK Küresel anket sonuçlarının genel değerlendirmesine gelirse...3D baskı, nesnelerin interneti, biyoteknoloji-sağlık hizmetleri bulut bilişim ve mobil teknolojilerin yardımıyla yükselen teknolojiler arasında yer alıyor. Tespitler arasında veri analizinin ve yapay zekânın istikrarlı olarak yükselişe devam edeceği belirtiliyor.

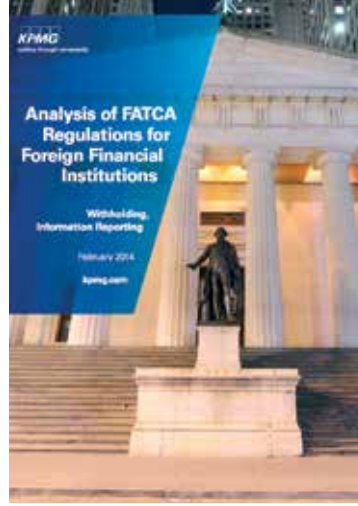
NELER YAPILMALI? Şirketler geçmiş yıllardakinden daha fazla olarak kendilerini teknolojik rekabet içinde bulacak. Birçok sektörde teknolojik yeniliklere bağlı kalan ve bir sonraki nesil teknolojiyi geliştirebilen şirketler ayakta kalacak. Bunun için de şirketlerin buna bağlı olarak yol haritalarını oluşturması, yeni iş modellerini geliştirmesi, lokal ve küresel iş ortaklıklarıyla atılımlarını desteklemesi gerekiyor.

finansal hizmetler yayınlarımız

1

2

3

4

1. Dijital Çoklu Görevin Yükselişi

KPMG uzmanlarının 5 yılı aşkın süre ile üzerinde çalıştığı medya tüketicilerinin eğilimleri araştırmasında dikkati çeken konular arasında akıllı telefon ve tabletlerin piyasaya sunulması, sosyal medyanın ana akım haline gelmesi, dijital bilgi ve eğlence hizmeti sunan ve yeni iş modellerinin yükselmesini sağlayan dijital medya şirketlerinin ortaya çıkışı bulunmaktadır.

2. Yabancı Finansal Kurumlar İçin FATCA Regülasyonu Analizi

KPMG uzmanlarının hazırladığı analiz yayınında yabancı finansal kurumlar tarafından bilgi raporlaması üzerine mevzuatlar içinde - ödemeler için yabancı finansal kurumlara ve diğer yabancı kurumlara yapılan stopaj

ödemeleri üzerine KPMG'nin analizleri yer alıyor. Analizler içerisinde FFI anlaşması, alacaklının tanımı ve benzer FATCA maddeleri bulunuyor.

3. Gelecekteki Sigorta Birleşme ve Satın Alma Ortamını Şekillendiren Trendler

KPMG uzmanlarının hazırladığı yayın, sigortacılar için Birleşme ve Satın Alma konusunda tahminleri ile sigorta sektörüne yol gösteriyor.

4. Büyüme Zamanı

Raporda, banka yetkilileriyle yapılan görüşmeler sonunda bankaların verilerinin müşteri inceleme ve analiz takımları tarafından nasıl en iyi şekilde kullanılması gerektiği konusunda görüşlere yer veriliyor..